

**Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government**

*Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Planiranje i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure*

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST VAZDUŠNO NAVIGACIJSKE USLUGE

Pripremlilo Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture

**Agencija za Vazdušno Navigacijske Usluge i
Odeljenje za Civilno Vazduhoplovstvo**

Jun 2023

Sadržaj

Sadržaj.....	2
REČNIK.....	3
Pregled dokumenta koncepta.....	4
Ulazak.....	8
POGLAVLJE 1 - Definicija problema.....	10
1.1. Opis postojeće politike i pravnog okvira.....	10
1.2. Pozadina.....	10
1.4. Institucionalni okvir i drugi mehanizmi u sektoru civilnog vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe 11	
1.5. Nedostaci Zakona br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe	12
1.6.2. Glavni problem.....	21
1.7. Analiza glavnog problema/uzroka i posljedica.....	22
1.8. Razrada uzroka.....	22
1.9. Razrada efekata.....	23
1.10. Test regulatorne konkurentnosti - Poređenje sa drugim zemljama	25
1.11. Ključne zainteresovane strane	27
POGLAVLJE 2: Ciljevi.....	28
2.1. Opće namjene	28
2.2. Specifični ciljevi	28
POGLAVLJE 3: Opcije.....	30
3.1. Opcija 1 - Bez promjene.....	30
3.2. Opcija 2 – Unapređenje implementacije postojećeg zakonodavstva.....	30
3.3. Opcija 3 – Izrada novog zakona za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi	31
4.1. Opcija 1: Bez opcije promjene	34
4.2. Opcija 2: Opcija za poboljšanje implementacije i provođenja kroz postojeće akte	34
4.3. Opcija 3: Izrada novog zakona za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi	35
4.4. Izazovi sa prikupljanjem podataka	35
POGLAVLJE 5: Komunikacija i konsultacije	36
POGLAVLJE 6: Poređenje opcija.....	37
6.1. Opcija 1 - bez promjene	37
6.2. Opcija 2	37
6.3. Opcija 3 – Izrada novog zakona za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi	37
POGLAVLJE 7: Zaključci i sljedeći koraci.....	42
7.1. Praćenje i evaluacija	45
Dodatak 1: Obrazac procjene ekonomskog uticaja	46
Dodatak 2: Obrazac za procjenu društvenih uticaja	47
Dodatak 3: Obrazac za pr ocjenu uticaja na životnu sredinu	48
Dodatak 4: Obrazac za procjenu uticaja osnovnih prava	49

REČNIK

AVNU	Agencija za Vazdušno Navigacijske Usluge
PUV	Pružalac Usluga za Vazduhoplovstvo
ACV	Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosova
KIVIU	Komisija za Istraživanje Vazduhoplovnih Udesa i Incidenata
EU	Evropska Unija
MOCV	Međunarodna Organizacija Civilnog Vazduhoplovstva
PO	Pravni Odjelenje
OCV	Odeljenje za Civilno Vazduhoplovstvo
MUP	Ministarstvo Unutrašnjih Poslova
MŽSPI	Ministarstvo Životne Sredine, Planiranje i Infrastrukture
MFRT	Ministarstvo Finansija, Rada i Transfera
MO	Ministarstvo Odbrane
NPR	Nacionalni Plan Razvoja
AU	Administrativno Uputstvo
KP	Kancelarija Premijera
HPEA	Sporazum o Zajedničkom Evropskom Vazдушnom Prostoru

Pregled dokumenta koncepta

Koncept dokument za oblast usluga u vazdušnoj plovidbi pripremili su MŽSPI i AVNU u skladu sa Vodičem i Priručnikom za izradu konceptnih dokumenata br. 95/2018 od 21.03.2018. godine i u skladu sa pravilima i procedurama Vlade.

Pružanje usluga vazdušne navigacije je od posebnog značaja za funkcionisanje i održivi razvoj svake zemlje, s obzirom da je bezbedno pružanje usluga vazdušne navigacije korisnicima vazdušnog prostora Republike Kosovo danas osnovna primarna odredba i glavni mehanizam za održavanje, nadzor i poboljšanje sigurnosti.

U Kosovu je pružanje usluga vazdušne navigacije kvalitetno i bezbedno, ali problemi u ovoj oblasti su povezani sa zakonskim izmenama koje su donete u poslednje vreme, koje se ne mogu praktikovati u skladu sa zahtevanim međunarodnim standardima. Ključni problem leži u institucionalnoj strukturi koja nije jasno definisana. Kao rezultat toga, nivo konkurencije je niži u odnosu na zemlje regiona i druge zemlje. Istovremeno, stvaranje stabilnog sistema finansiranja je još jedan neophodan stub za razvoj ovog sektora.

Ovim konceptualnim dokumentom identifikovani su i analizirani nedostaci postojećeg zakonodavstva u oblasti pružanja usluga vazdušne navigacije, koji negativno utiču na upravljanje finansijskim, ljudskim i infrastrukturnim resursima i koji utiču na Kosovo u ovoj oblasti. . biti konkurentan u pružanju usluga vazdušne navigacije sa najvećom troškovno efikasnošću u regionu.

Opšti cilj ovog koncept dokumenta je stvaranje odgovarajućeg zakonskog okvira koji omogućava dalji razvoj usluga vazdušne navigacije u svim sektorima, u korist poboljšanja usluga, sigurnosti isporuke, ekonomskog razvoja i blagostanja; usklađivanje Zakona o pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi sa međunarodnim zakonodavstvom u oblasti vazdušne plovidbe, kao i unapređenje zakonodavstva u oblasti finansijskog, administrativnog, nadzornog i bezbednosnog regulisanja civilnog vazduhoplovstva, u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu . Zakon.

Specifični ciljevi definisani ovim konceptom su: (i) Unapređenje pravne i regulatorne infrastrukture, kao i usklađivanje sa propisima i praksama EU u oblasti vazdušne plovidbe; (ii) Normalizacija niskog vazdušnog prostora Republike Kosovo; (iii) preuzimanje kontrole nad visokim vazdušnim prostorom Republike Kosovo; (iv) Dalji razvoj tehničkih i ljudskih kapaciteta; i (v) Povećanje konkurentnosti u regionu .

Nakon analize uticaja, troškova i koristi od tri (3) razmatrane opcije za postizanje ovih ciljeva, zaključeno je da je najprikladnija opcija izrada novog zakona u oblasti pružanja vazdušne plovidbe.

Novi zakon o pružanju usluga u zračnoj navigaciji će: (i) riješiti nedostatke važećeg zakona, posebno u pogledu statusa AVNU, (ii) transponovati koncepte i principe zakonodavstva EU, u skladu sa Zakonom o građanskom Vazduhoplovstvo, i (iii) bi se regulisali aspekti upravljanja

finansijskim i ljudskim i stručnim resursima koji nisu ili nedovoljno obuhvaćeni postojećim zakonom .

Novim zakonom bi se jasno i sveobuhvatno regulisali svi aspekti koji se odnose na finansiranje pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi kao što su: izvori finansiranja, specifično korišćenje prihoda iz posebnih izvora finansiranja, modaliteti fakturisanja i unovčavanja itd.

U tabelama ispod, podaci za koncept dokument, uključujući njegove zaključke i preporuke, predstavljeni su u sažetom obliku.

Opšte informacije	
TITLE	Koncept dokument za oblast usluga vazdušne navigacije
Vodeće ministarstvo	Ministar životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture Agencija za usluge vazdušne plovidbe
Kontakt osoba	Ime Prezime: Samir Bllacaku Položaj: generalni direktor AVNU-a E-pošta : samir.bllacaku@rks-gov.net Telefon kancelarije: +383 38 59 58 132
Strateški prioritet	Nacionalni plan razvoja KPZH 2023 - 2025 Stub I; 08- Transport i komunikacije; Tačka 2.3 - Unapređenje saobraćajne infrastrukture i usluga; Strateške mjere:- Uređenje primarnog i sekundarnog zakonodavstva u oblasti civilnog vazduhoplovstva Saglasnost na zahtjev br. prot. : 750 KP od 27.04.2023

ODLUKA	
Glavno pitanje	<p>Dokument opisuje trenutno stanje i zakonsku regulativu u oblasti vazdušne plovidbe u Republici Kosovo.</p> <p>AVNU je osnovana u januaru 2016. godine, na osnovu Zakona br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe.</p> <p>je poslovala pod statusom javnog preduzeća pod nazivom Međunarodni aerodrom Priština – kontrola vazduha „Adem Jashari“, a sa ovim statusom je poslovala od 2011. godine, odnosno od koncesije usluga . terminali Međunarodnog aerodroma Priština. Ovom prilikom je sa jedne strane odvojena Kontrola letenja, a sa druge strane Terminalne usluge, gde su do sada poslovale kao javno preduzeće pod nazivom Međunarodni aerodrom Priština „Adem Jashari“ SH.A.</p> <p>Promjena statusa pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, iz javnog preduzeća u agenciju, izvršena je kako bi se riješili problemi koji su se pojavili tokom rada kao javnog preduzeća, ali i transformacijom u Agenciju u okviru Vlade Republike Srpske. Republike Kosovo, rezultiralo je površinskim kolizijama zakonskih odredbi između međunarodnih propisa za usluge vazdušne navigacije i lokalnog zakonodavstva.</p>

<p>Pregled konsultacija</p>	<p>Period javnih konsultacija na onlajn platformi za javne konsultacije MZSPPI-a bio je od 23.06.2023. do 14.07.2023.</p> <p>Tokom perioda konsultacija od strane subjekata utvrđenih listom - Adrese za relevantne institucije za preliminarne konsultacije prema članu 7 i javne konsultacije prema članu 32 Poslovnika Vlade Republike Kosovo br. 09/2011 kao i Uredbe (KRK) br. 05/2016 o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, kao i one u onlajn platformi za javne konsultacije MZSPPI, doprinosi institucija su predstavljeni na sledeći način:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ACV - Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsko regulisanje vazduhoplovstva (DBNRREA) i Odeljenje za usluge vazdušne plovidbe (AUVP); 2. Kabinet premijera/Koordinacioni sekretarijat Vlade KP - KSV; i 3. MULS. <p>Svi komentari i sugestije su analizirani i razmatrani jedan po jedan od strane relevantne komisije MZSPPI, kao i eventualne izmene u koncept dokumentu i detaljno su uključene u Izveštaj o procesu Javnih Konsultacija.</p>
<p>Predložena opcija</p>	<p>Izraditi novi zakon za pružaoca usluga vazdušne navigacije Republike Kosovo</p>

Glavni očekivani uticaji

Budžetski uticaji	<ul style="list-style-type: none"> - Predložena opcija nema uticaja na budžet Republike Kosovo; - Budžet se obezbeđuje iz prihoda terminalnih usluga prema Uredbi br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge u vazdušnoj plovidbi; - Pružalac usluga vazdušne navigacije uklanja se kao finansijski teret iz budžeta Republike Kosovo.
Ekonomski uticaji	<ul style="list-style-type: none"> - Ekonomski razvoj pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i pružanje kvalitetnijih i sigurnijih usluga; - Realizacija vitalnih projekata u podizanju tehničkih kapaciteta za formiranje usluga vazdušne plovidbe; - Povećana konkurentnost u pružanju usluga vazdušne navigacije sa najvećom troškovnom efikasnošću u regionu.
Društveni uticaji	<ul style="list-style-type: none"> - Promovisati profesionalne kvalifikacije radne snage u sektoru vazdušne plovidbe; - Unapređenje oblasti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo.
Uticaji na životnu sredinu po satu	<ul style="list-style-type: none"> - Prednosti za životnu sredinu zbog smanjene emisije CO2 kao rezultat normalizacije vazdušnog prostora.
Međusektorski uticaji	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj oblasti bespilotnih letjelica - „ dronova “, doveo je do potrebe za međusektorskom saradnjom, kao što su; - ministar unutrašnjih poslova; - Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture; - Ministarstvo odbrane; - Uprava za civilno vazduhoplovstvo i - Pružaoci usluga zračne navigacije. - Istovremeno, povećanje broja VFR operacija u sektoru poljoprivrede i drugim sektorima u oblasti civilnog vazduhoplovstva povećaće potrebu za rastom i razvojem tehničkih i ljudskih kapaciteta.

Sljedeći koraci	
Kratkorocno	Izrada novog nacrtu zakona
Srednjoročna	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada i usvajanje podzakonskih akata; • Restrukturiranje PUV; • Tehnička i stručna priprema

Ulazak

Multilateralni sporazum o uspostavljanju zajedničkog vazdušnog prostora (HPEA) potpisan je između Evropske zajednice i država članica poput Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Islanda, Makedonije, Norveške, Srbije, Crne Gore, Rumunije i Kosova. Cilj HPEA je otvaranje tržišta vazdušnog saobraćaja između Evrope i njenih suseda, i postizanje međunarodnog ugovora kroz koji bi isti standardi i pravila bili stvoreni unutar zajedničkog vazdušnog prostora.

Dakle, implementacija potpisanih međunarodnih sporazuma kao i usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU u ovoj oblasti je uslov za članstvo u Evropskoj uniji, što je težnja i strateško opredeljenje Kosova.

Važeći zakon koji reguliše pružanje usluga vazdušne navigacije na Kosovu Zakon br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne navigacije je usvojen od strane Skupštine Kosova i stupio je na snagu u maju 2014. godine . Ovaj zakon reguliše pitanja u vezi sa osnivanjem AVNU za obezbeđivanje infrastrukture i usluga vazdušne navigacije u vazdušnom prostoru Republike Kosovo, kao i pitanja vezana za rad i pružanje usluga.

Stoga je svrha ovog koncept dokumenta da pruži sveobuhvatnu analizu kosovske politike i zakonodavstva u oblasti vazdušne plovidbe, kao i da analizira opcije za poboljšanje ovog zakonodavstva i da preporuči željenu opciju u skladu sa principima EU. zakonodavstvo, obaveze koje proizilaze iz sprovođenja potpisanih međunarodnih sporazuma kao i strateških ciljeva Kosova u oblasti vazdušne plovidbe.

Tabela 1: Tabela sa opštim informacijama za konceptni dokument

TITLE	Koncept dokument za oblast usluga vazdušne navigacije
Vodeće ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture Agencija za usluge vazdušne plovidbe
Kontakt osoba	Ime Prezime: Samir Bllacaku Položaj: generalni direktor AVNU-a E-pošta : samir.bllacaku@rks-gov.net Telefon kancelarije: +383 38 59 58 132
Strateški prioritet	Nacionalni plan razvoja KPZH 2023 - 2025 Stub I; 08- Transport i komunikacije; Tačka 2.3 - Unapređenje saobraćajne infrastrukture i usluga; Strateške mjere:- Uređenje primarnog i sekundarnog zakonodavstva u oblasti civilne navigac vazduhoplovstva Saglasnost na zahtjev br. prot : 750 KP od 27.04.2023
Radna grupa	Članovi Radne grupe prema Odluci br. 174/23 dt. 01.06 1.1. Samir Bllacaku, predsjedavajući - AVNU ;

	<ol style="list-style-type: none"> 1.2. Avdi Kamerolli , zamjenik predsedavajuća- OCU/MŽSPI; 1.3. Agon Krasniqi, član - AVNU; 1.4. Driton Ujkani, član - AVNU; 1.5. Ilir Dukolli, član - AVNU; 1.6. Florije Bošnjaku, članica - PO/ MŽSPI; 1.7. Avdullah Berisha, član - DF/ MŽSPI; 1.8. Hidajete Zhuri, članica - DIEKP/ MŽSPI; 1.9. Adelina Kadiri , članica - ZBGJ/ MŽSPI; 1.10. Kastriot Gashi, član - MUP; 1.11. Nora Bakalli, članica - ACV; 1.12. Albana Krasniqi, članica - ZL/KP; 1.13. Mirlinda Lushtaku, članica - SKQ/KP; 1.14. Fellanza Mekuli , članica - MF; 1.15. Afrim Zabeli, član - MM; 1.16. Arben Dika, član - KIVIU 1.17. Gent Zeqiri ,_ posmatrač - Kabinet ministra MŽSPI
<p>Dodatne informacije</p>	<p>Izrada ovog koncept dokumenta proizilazi iz obaveza Republike Kosovo prema Zajedničkom evropskom sporazumu o civilnom vazduhoplovstvu HPEA.</p>

POGLAVLJE 1 - Definicija problema

1.1. Opis postojeće politike i pravnog okvira

Kosovo ima pravni okvir u oblasti vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe, u skladu sa međunarodnim zahtevima i obavezama.

Zakon br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, koji je stupio na snagu 2008. godine i u skladu je sa pravnim tekovinama EU , dok je Zakon br. 04/ L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe, stupio je na snagu 2014. godine, dok je počeo da se primenjuje 2016. godine.

U okviru ovog konceptualnog dokumenta biće elaborirano primarno zakonodavstvo Republike Kosovo i Acquis-a EU-a u oblasti vazdušne plovidbe.

1.2. Pozadina

Vlada Republike Kosovo je 2010. godine potpisala ugovor o javno-privatnom partnerstvu sa kompanijom „ Limak & Airports de Lyon “ za koncesiju za upravljanje Međunarodnim aerodromom Priština „Adem Jashari“ za narednih 20 godina, au međuvremenu u Aprila 2011. godine, koncesionar zvanično počinje potpuno upravljanje aerodromom "Adem Jashari".

Ugovorom o javno-privatnom partnerstvu, zasnovanom na najboljim evropskim praksama, razdvojene su usluge vazdušne navigacije s jedne strane i terminalske usluge koje se pružaju koncesijom.

Dok se od koncesije pa nadalje usluge vazdušne navigacije nude pod statusom javnog preduzeća pod nazivom Međunarodni aerodrom Priština - Kontrola vazduha "Adem Jashari", do transformacije kao Agencija u okviru Vlade Republike Kosovo 2016. godine Zakonom br. . 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe.

Promjena statusa pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, iz javnog preduzeća u agenciju, izvršena je kako bi se riješili problemi koji su se pojavili tokom rada kao javnog preduzeća, ali i transformacijom u Agenciju u okviru Vlade RH. Republike Kosovo, koji je izdat u površinskoj koliziji zakonskih odredbi između međunarodnih propisa za usluge vazdušne navigacije i domaćeg zakonodavstva. U ovom slučaju postoji potreba za promjenom statusa pružaoca usluga u zračnoj plovidbi i poboljšanjem pravne infrastrukture, kako bi se ispunili regulatorni zahtjevi koji proizilaze iz HPEA.

1.3. Međunarodne obaveze u odnosu na EU u oblasti civilnog vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe

UNMIK je 2006. godine u ime Kosova potpisao multilateralni sporazum za uspostavljanje zajedničkog vazdušnog prostora HPEA, povodom sastanka Saveta za Transport Evropske Unije, održanog u Luksemburgu.

Multilateralni sporazum potpisan je između Evropske zajednice i država članica poput Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Islanda, Makedonije, Norveške, Srbije, Crne Gore, Rumunije i UNMIK-a u ime Kosova.

Cilj HPEA je otvaranje tržišta vazdušnog saobraćaja između Evrope i njenih suseda, i postizanje međunarodnog ugovora kroz koji bi isti standardi i pravila bili stvoreni unutar zajedničkog vazdušnog prostora.

Štaviše, član 145. stav 1. Ustava Republike Kosovo, - [*Kontinuitet međunarodnih sporazuma i važećeg zakonodavstva*] , stvara obavezu poštovanja međunarodnih sporazuma, koja je precizirana na sledeći način:

„Međunarodni sporazumi i drugi akti o međunarodnoj saradnji, koji su na snazi na dan stupanja na snagu ovog Ustava, nastaviće da se poštuju sve dok se o tim sporazumima ili aktima ne pregovaraju ponovo ili kada se iz njih ne izvrši povlačenje u skladu sa uslovima ili dok ne budu zamijenjeni novim međunarodnim sporazumima ili aktima koji pokrivaju iste oblasti i koji su odobreni u skladu sa ovim Ustavom“.

Kosovo je potpisalo i sprovodi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Kosova i EU od 2016. godine, koji predstavlja glavni obavezujući dokument između Republike Kosovo i EU. SSP stvara obavezujući pravni osnov u vezi sa koracima koje Republika Kosovo mora da preduzme u sektoru civilnog vazduhoplovstva, odnosno u članu 53 daje se osnova za funkcionisanje delatnosti civilnog vazduhoplovstva u VPŽS. Potpisivanjem SSP-a, Kosovo se, između ostalog, obavezuje da će uskladiti domaće zakonodavstvo sa *acquis-em* EU .

Članom 3. ZZO propisuje da:

Primjenjive odredbe akata navedenih ili sadržanih u Aneksu I, prilagođenih u skladu sa Aneksom II, ili u odlukama Zajedničkog komiteta, obavezujuće su za ugovorne strane i biće ili će postati dio njihovog internog pravnog poretka kako slijedi:

- (a) akt koji odgovara Uredbi Evropske zajednice postaje dio unutrašnjeg pravnog poretka ugovornih strana“.*
- (b) akt koji odgovara direktivi Evropske zajednice prepustit će vlastima ugovornih strana izbor oblika i načina provedbe*

HPEA, članom 13. kao i Aneksom 1. tačka b Sporazuma, definiše obavezne propise Evropske komisije za zemlje potpisnice, preko kojih se reguliše i funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem, aktivnost koju AVNU sprovodi u Republici Srbiji. Kosovo.

1.4. Institucionalni okvir i drugi mehanizmi u sektoru civilnog vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe

Republika Kosovo je uspostavila institucionalne mehanizme sa jasno definisanim nadležnostima u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Institucionalni okvir koji pokriva oblast civilnog vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe uključuje sledeće institucije/mehanizme/preduzeća.

Glavne institucije koje vode sektor vazduhoplovstva su sledeće:

- **MŽSPI** je odgovoran za politike u oblasti civilnog vazduhoplovstva.
- **ACV** je regulatorna agencija za civilno vazduhoplovstvo i odgovorna je za regulisanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i ekonomsko regulisanje aerodroma i usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo.
- **KHAIA** je odgovorna za istragu vazduhoplovnih nesreća i incidenata na Kosovu ili koji uključuju vazduhoplove registrovane na Kosovu i građane Republike Kosovo, gde god da se nalaze.
- **Ministarstvo unutrašnjih poslova** - odnosno Odeljenje za bezbednost civilnog vazduhoplovstva je odgovorno za uspostavljanje i održavanje vazdušne bezbednosti u Republici Kosovo. Misija Odseka za bezbednost civilnog vazduhoplovstva je da zaštiti bezbednost putnika, posade, terenskog osoblja i javnosti od dela nezakonitog mešanja u civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo.
- **MM** - za razvoj zaštite vazdušnog suvereniteta nakon delegiranja odgovornosti od strane KFOR-a, izgradnju kapaciteta u oblasti vazduhoplovstva usko vezanih za usluge i ekspertizu AVNU.

Svaka od navedenih institucija i mehanizama ima svoju ulogu u smislu implementacije politika i zakona koji pokrivaju oblast civilnog vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe u oblastima svog mandata.

1.5. Nedostaci Zakona br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe

Neki od glavnih identifikovanih nedostataka Zakona br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe date su u nastavku kako bi poslužile kao osnova za pokretanje sveobuhvatnije revizije ovog zakona koja bi bila praćena neophodnim proceduralnim radnjama za donošenje novog zakona koji bi zamenio ovaj zakon.

Nedostaci važećeg zakona su:

- **Zakon br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe ne definiše jasno status Agencije u Vladi Republike Kosovo .**
Prema važećem zakonu, AVNU je definisana kao nezavisna budžetska organizacija i nema definisan status Agencije u okviru državnih institucija kao izvršne, regulatorne ili nezavisne.
- **Nedostatak definicije AVNU-ine linije izveštavanja za centralne institucije.**
Važeći zakon definiše liniju izveštavanja u Vladi Republike Kosovo, ali ne definiše način izveštavanja, niti resornog ministra za izveštavanje i odgovornost.
- **Važeće zakonodavstvo onemogućava finansijsku nezavisnost AVNU-e .**

Određivanje zakonom kao budžetske organizacije obavezuje AVNU da svoju finansijsku regulativu zasniva na relevantnom Zakonu o upravljanju javnim finansijama, kao što se tiče pitanja odobravanja budžeta, investicionih planova i procedura potrošnje budžeta AVNU.

- **Neusklađenost zakonodavstva o radnom odnosu sa zahtjevima koji proizilaze iz propisa EU za osoblje AVNU .**

Važeći Zakon o javnim funkcionerima je veoma restriktivan u regulisanju radnog odnosa, au isto vreme novi Nacrt zakona o javnim funkcionerima, koji je nakon usvajanja u Skupštini Kosova upućen Ustavnom sudu, ne zadovoljava potrebe AVNU. za regulisanje radnog odnosa i stvara sukobe normi sa zahtjevima i praksom EU u oblasti vazdušne plovidbe.

- **Ekonomska regulacija.**

Na osnovu opšteg zakonodavstva za upravljanje javnim finansijama kao i relevantnog Zakona o budžetu Republike Kosovo, definiše procedure za planiranje i trošenje budžeta AVNU. Ovo je u suprotnosti sa članom 78. i 79. Zakona br. 03/L-051 za civilno vazduhoplovstvo, gde je jasno navedeno da je „ACV Nacionalni nadzorni organ Kosova u skladu sa Uredbom (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. Evropskog parlamenta i Vijeća kojim se uspostavlja okvir za stvaranje jedinstvenog evropskog neba („Okvirna uredba“). Shodno tome, ACV je odgovoran za regulisanje bezbednosti i ekonomsko regulisanje usluga vazdušne navigacije.

Tabela 2: Relevantni politički dokumenti, zakoni i podzakonska akta

Dokument o politici, zakon ili podzakonska akta	Veza sa politikom ili planskim dokumentom putem interneta ili zakonskih akata u Službenom listu	Državna(e) institucija(e) odgovorne za implementaciju	Uloga i dužnosti institucije(a)
Zakon br. 03/L- za civilno vazduhoplovstvo	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2532	1) MŽSPI; 2) ACV; 3) AVNU; 4) KHAIA; 5) MUP;	1) vrši upravni i inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona, uključujući izradu i sprovođenje podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona. 2) da sprovodi i prati sprovođenje zakona od strane institucija i zainteresovanih strana, u skladu sa nadležnostima ACV-a definisanim Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu. 3) sprovodi odredbe koje se odnose na regulisanje oblasti vazdušne plovidbe;

			<p>4) sprovodi odredbe koje se odnose na istraživanje nesreća i incidenata u oblasti civilnog vazduhoplovstva;</p> <p>5) Ima ulogu i odgovornost za uspostavljanje i održavanje vazdušne bezbednosti u Republici Kosovo</p>
Zakon br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9444	<p>1) MŽSPI;</p> <p>2) ACV;</p> <p>3) AVNU;</p>	<p>1) vrši upravni nadzor nad sprovođenjem zakona, uključujući izradu i sprovođenje podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona.</p> <p>2) Praćenje implementacije na osnovu nadležnosti Zakona o civilnom vazduhoplovstvu od strane institucija i zainteresovanih strana.</p> <p>3) sprovodi zakon i podzakonska akta;</p> <p>NASTAVI</p>
EACV	https://www.parlament.gv.at/dokument/XXII/I/1568/imfname_066150.pdf	<p>1) MŽSPI;</p> <p>2) ACV;</p> <p>3) AVNU;</p> <p>4) KHAIA;</p>	<p>1) Izrada i kreiranje politika civilnog vazduhoplovstva;</p> <p>2) Transpozicija propisa koji proizilaze iz ZZO, implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana;</p> <p>3) Sprovođenje propisa izvedenih iz HPEA i transponovanih od strane ACV-a za oblast vazdušne plovidbe</p> <p>4) sprovodi odredbe koje se odnose na istraživanje nesreća i incidenata u oblasti civilnog vazduhoplovstva;</p>

Sporazum o stabilizaciji pridruživanja	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11239	Sve institucije	Pratiti i u potpunosti implementirati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju .
Administrativno uputstvo (QRK) br. 10/2016 o ovlaštenjima, odgovornostima, kriterijima i postupku za imenovanje i razrješenje zamjenika direktora u Agenciji za zračnu plovību	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=15122	1) MŽSPI 2) AVNU;	1) Sprovodi postupak imenovanja i razrješenja zamjenika . Direktori. 2) AVNU izvršava dužnosti i odgovornosti zamjenika . Direktori.
Uredba br. 8/2009 o uspostavljanju okvira za stvaranje jedinstvenog evropskog neba	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11365	1) MŽSPI; 2) ACV; 3) AVNU;	1) Kreiranje i sprovođenje politika civilnog vazduhoplovstva; 2) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 3) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovību.
Uredba br. _ 6/2010 O postavljanju uslova za primenu automatskih sistema za prenos naredbi letenja koji se koriste za obaveštavanje, koordinaciju i prenos letova između jedinica kontrole letenja	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2016/06/Rregullore6-2010.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovību.
Uredba br. 7/2010 o utvrđivanju zahtjeva za dijeljenje glasovnih	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2016/03/Rregullore7-2010.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana

komunikacijskih kanala zrak-zemlja za jedinstveno evropsko nebo			2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 12/2010 za certifikaciju pružaoca usluga zračne navigacije	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2015/11/Rregullore-12-2010-Certificación-i-ofruesit-te-sherbimete-te-navigimit-ajror.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 18/2010 o zajedničkim pravilima za fleksibilno korištenje zračnog prostora	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2015/11/Rregullore-12-2010-Certificación-i-ofruesit-te-sherbimete-te-navigimit-ajror.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 3/2011 za kalibraciju vazduhoplovnih instalacija iz vazduha	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2016/03/Reg-03-2011_alb.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 4/2013 o implementaciji Aneksa 11 Međunarodne konvencije o civilnom vazduhoplovstvu o uslugama vazdušnog saobraćaja	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2015/10/Rregullore_04-2013_Zbatimi_i_Anneksit_11_ne_Konventen_Derkombetare_per_Aviacioninin_Civil_mbi_ATS.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 5/2013 o implementaciji Aneksa 15 Međunarodne konvencije o civilnom vazduhoplovstvu	http://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2015/10/Rregullore_05-2013_Zbatimi_i_Shtojces_15_ne_Konventen_Derkombetare_te_Avi	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.

za usluge vazduhoplovnih informacija	acionit_Civil_per_AIS.pdf		
Uredba br. 6/2013 o pravilima o zraku	http://ACV.rks-gov.net/ep-content/uploads/2015/11/Rregullore-06-2013-Rregullat-ne-ajer.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 9/2014 na aeronautičkim kartama	http://ACV.rks-gov.net/ep-content/uploads/2015/10/Rregullore-09-2014-Hartat-aeronautike.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 2/2016 o implementaciji Aneksa 10 Međunarodne konvencije o civilnom vazduhoplovstvu za vazdušne komunikacije	http://ACV.rks-gov.net/ep-content/uploads/2016/06/RREGULLORE_Nr. 2 2016 P%C3%8BR_JBATIMIN_E_SH_TOJCES_10_N%C3%8B_KONVENT%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%C3%8BN_ND%r.P%C3%8BR_TELEKOMUNIKACIONIN_AERONAUTICS-2.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba br. 3/2016 O utvrđivanju Zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe	http://ACV.rks-gov.net/ep-content/uploads/2016/03/RREGULLORE_Nr. 3 2016 MBI P%C3%8BRCAKTIMIN_E_SKEM%C3%8BS_S%C3%8B_P%C3%8BRBA_SHK%T3%3FBTA_%C3%8BTA%_Air	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.

	Navigation Systems.pdf		
Uredba br. 08/2017 o Zajedničkim pravilima za upravljanje tokovima zračnog saobraćaja	https://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2018/07/Rregullore-nr-08-2017-p%C3%ABr-regularat-ep%C3%ABrbask%C3%ABta-p%C3%ABr-air-traffic-flow-management.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovitbe.
Uredba br. 19/2017 Utvrđivanje tehničkih uslova i administrativnih postupaka u vezi sa licencama i potvrdama kontrolora letenja	https://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2018/08/Rregullore-Nr.xx-2017-per-ATCO final.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovitbe.
Uredba br. 01/2018 o zahtjevima za pružaoce usluga u vezi sa obukom i ocjenom kompetentnosti za elektroničko osoblje za sigurnost zračnog prometa (ATSEP)	https://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2018/07/Rregullore-Nr-01-2018-per-ATSEP.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovitbe.
Uredba br. 03/2018 za utvrđivanje uslova za performanse i interoperabilnost nadzora (nadzor) za jedinstveno evropsko nebo	https://ACV.rks.gov.net/ep-content/uploads/2018/08/Rregullore-Nr.03-2018-per-Survejim.pdf	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovitbe.
Uredba (ACV) br. 02/2019 za novčane kazne i administrativne mere izrečene od strane Uprave	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=19082	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana

civilnog vazduhoplovstva Kosova.			2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Uredba (ACV) br. 09/2020 o definiranju zajedničkih zahtjeva za upravljanje zračnim prometom/ pružaocima usluga zračne navigacije i drugim mrežnim funkcijama upravljanja zračnim prometom i njihovim nadzorom.	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=36086	1) ACV; 2) AVNU;	1) Implementacija i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana 2) Sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe.
Aneks 1 – Licenciranje osoblja Aneks 2 – Pravila zraka Aneks 3 – Meteorološka služba za međunarodnu zračnu plovidbu Aneks 4 – Aeronautička tabela Aneks 5 – Merne jedinice koje se koriste u vazдушnim i zemaljskim operacijama Aneks 6 – Rad aviona Aneks 7 – Nacionalnost vazduhoplova i registarske oznake		1) ACV; 2) AVNU; 3) KHAIA	1) Sprovođenje i praćenje implementacije od strane zainteresovanih strana; 2) sprovođenje odredbi iz oblasti vazdušne plovidbe; 3) Aneks 13 prenesen na Uredbu (KHAIA/ZKM) br. 01/2019 za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata.

<p>Aneks 8 – plovidbenost vazduhoplova Aneks 9 – Reljef Aneks 10 – Vazduhoplovne telekomunikacije Aneks 11 – Usluge zračnog saobraćaja – Služba kontrole letenja, Služba informacija o letu i Služba upozorenja Aneks 12 – Traganje i spašavanje Aneks 13 – Istraga avionskih nesreća i incidenata Aneks 14 – Aerodromi aeronautičkog informisanja</p> <p>Aneks 17 – Sigurnost: Zaštita međunarodnog civilnog zrakoplovstva od djela nezakonitog miješanja Aneks 18 – Bezbedan transport opasnih materija vazdušnim putem Aneks 19 – Upravljanje sigurnošću (od 14. novembra 2013.)</p>			
---	--	--	--

1.6. Glavni problem, uzroci i dionici

1.6.1 Trenutna situacija u oblasti vazdušne plovidbe, sa fokusom na ostvarivanje prihoda

Na osnovu standarda koje je postavila Evropska komisija, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi su neprofitne organizacije. Ovo je takođe regulisano članom 10. i 11. Uredbe br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge u vazdušnoj plovidbi gdje se ističe: „Procijenjeni troškovi će uključivati saldo koji proizlazi iz prekomjernog ili nedovoljnog pokrivanja prethodnih godina “. To znači da ukoliko pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi ostvari suficit u budžetu zbog nekorišćenja sredstava ostvarenih od pruženih usluga, taj višak sredstava ne može koristiti ni AVNU i ne može se preraspodeliti bilo kojoj drugoj budžetskoj organizaciji u Republici . Kosova, ali ista mora biti vraćena korisnicima.

Čak i sa članom 8. stav 6. relevantnog Zakona o budžetskim izdvajanjima Republike Kosovo od 2016. godine do sada, prihodi AVNU su namenski prihodi, koji kaže: „Bez obzira na stavove 4. i 5. ovog člana, AVNU, u skladu sa Zakonom br. 04/L-250 o Agenciji za usluge vazdušne plovidbe, za 2022. godinu finansira se od primanja i prihoda namenjenih i deponovanih u Kosovskom fondu prema tabeli 3.1.A. u prilogu ovog zakona. Preostala sredstva iz namjenskih prihoda, neutrošena iz prethodne godine, nastavljaju se tretirati kao namjenski prihodi za finansiranje Agencije za usluge vazdušne plovidbe, u narednim godinama“.

Samo za 2022. godinu, AVNU, zbog zakonskih procedura definisanih Opštim zakonima koji regulišu oblast finansija u budžetskim organizacijama, nije bila u mogućnosti da potroši prihode ostvarene od terminalne naknade i kao rezultat toga bila je prinuđena da koristi neutrošena sredstva u vrijednosti od oko milion (1.000.000,00), eura vratiti korisnicima usluga vazdušne navigacije. S druge strane, to je postalo opterećenje za državni budžet u nadoknađivanju deficita plata zaposlenih u AVNU, jer pravila definisana u Zakonu o upravljanju javnim finansijama ne dozvoljavaju prenos sredstava iz drugih budžetskih kategorija na kategoriju plate i dodatke.

1.6.2. Glavni problem

Na osnovu analize oblasti vazdušne navigacije, uključujući analizu postojećeg stanja koju je napravila Radna grupa za izradu koncept dokumenta u oblasti vazdušne navigacije, u sledećem odeljku je predstavljeno „drvo problema“ koje sadrži glavni problem, neki od glavnih uzroka i posljedica. Isti su analizirani i u narativnom dijelu dokumenta, koji je u praktične svrhe predstavljen u tabelarnom obliku u sljedećem dijelu iza problematike.

Tabela 3: Stablo problema koje prikazuje glavne probleme, njihove uzroke i posljedice

efekti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dvosmislenost u liniji izveštavanja kao i kolizija zakonskih odredbi zakona koji regulišu budžetske organizacije sa pravilima i standardima koji proizilaze iz Aneksa HPEA i MOCV; 2. Nedostatak razvoja pružaoca usluga vazdušne navigacije i nemogućnost realizacije kapitalnih projekata kao i opterećenje budžeta Republike Kosovo.
---------------	---

	3. Nemogućnost implementacije zahtjeva koji za radni odnos proizilaze iz propisa EZ i kao posljedica toga gubitak stručnog kadra .
Glavni problem	Sukob zakonskih i regulatornih zahtjeva direktiva Evropske komisije sa lokalnim zakonodavstvom
Uzroci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o AVNU ne definiše jasno status Agencije u Vladi; 2. Postojeće zakonodavstvo onemogućava finansijsku nezavisnost AVNU; 3. Neusklađenost zakonodavstva o radnom odnosu sa zahtjevima koji proizilaze iz propisa EU za osoblje AVNU

1.7. Analiza glavnog problema/uzroka i posljedica

Obaveze Republike Kosovo da uskladi zakonodavstvo Kosova u sektoru vazduhoplovstva sa zakonodavstvom EU proizilaze iz regulatornih odredbi SSP-a. Član 53 SSP-a predviđa da će baza funkcionisanja aktivnosti civilnog vazduhoplovstva na Kosovu biti u HPEA. Članom 13, kao i Aneksom 1 tačka HPEA, definisani su obavezni propisi Evropske komisije za zemlje potpisnice, preko kojih je regulisana i funkcija upravljanja vazдушnim saobraćajem, aktivnost koju sprovodi AVNU u Republici Kosovo.

Republika Kosovo, odnosno ACV, preko ovlašćenja koja ima iz Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, transponovala je većinu propisa EU o civilnom vazduhoplovstvu predviđenih ZZO, ali Zakonom o Agenciji za usluge vazdušne plovidbe, nedostatak jasno definisanje statusa institucije i rangiranje propisa sa opštim zakonima iz oblasti uprave, finansija, radnih odnosa, dovelo je do stvaranja sukoba zakonskih odredbi između propisa EU i lokalnih propisa .

1.8. Razrada uzroka

1.8.1. Zakon o AVNU ne definiše jasno status Agencije u Vladi:

Godine 2016. Zakonom br. 04/L-250 za Agenciju za Vazdušno Navigacijske Usluge, AVNU je definisana kao nezavisna budžetska organizacija, gde u ovom slučaju takođe postaje deo budžeta Republike Kosovo, sa namenskim prihodima. Određivanje zakonom kao budžetske organizacije znači podvrgavanje opštim zakonskim odredbama finansijskog, administrativnog uređenja, radnih odnosa i drugih oblasti.

Finansijska regulativa, administrativna regulativa i radni odnos, kao i naknada plate, podliježu zakonskom paketu kao što su:

- Zakon br. 03/L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima
- Zakon br. 06/L-113 o Organizaciji i Funkcionisanju Državne Uprave i Nezavisnih Agencija;
- Zakon br. 06/L-114 za Javne Službenike;
- Zakon br. 08/L-196 o Platama u Javnom Sektoru

1.8.2. Postojeće zakonodavstvo onemogućava finansijsku nezavisnost AVNU-e

Kategorizacija AVNU po zakonu kao nezavisne budžetske agencije/organizacije u okviru Vlade Republike Kosovo učinila je AVNU predmetom Opšteg zakona o upravljanju javnim finansijama,

kao i uredbi o budžetu Republike Kosovo i aktima drugi podzakonski akti koji regulišu upravljanje javnim finansijama za sve budžetske organizacije.

Član 3 stav 3.2 i 3.3 Zakona br. 03/L-051 za Civilno Vazduhoplovstvo definiše kako slijedi:

*„3.2 Svaka direktno primenljiva odredba Sporazuma o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazdušnog prostora ima prednost nad bilo kojom odredbom ili aspektom zakona Kosova koji nije u skladu sa njom.
3.3 Svi elementi acquisa EU communautaire navedene ili sadržane u Aneksu I ili II Sporazuma o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog prostora direktno se primenjuju na Kosovu i zamenjuju svaki zakon Kosova koji nije u skladu sa njima. ”*

Na osnovu ovlašćenja dobijenih Zakonom br. 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu i obavezama koje proizilaze iz Sporazuma HPEA, ACV je transponovao propise EU u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Ekonomsko regulisanje usluga vazdušne navigacije, odnosno AVNU, na Kosovu se vrši preko regulative Evropske komisije, koju je transponovao ACV . Po ovom pitanju, ACV je takođe transponovao Uredbu Evropske komisije (EK) br. 1794/2006 od 6. decembra 2006. godine, u Uredbi br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe.

Uredba br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge u vazdušnoj plovidbi definiše princip finansiranja oblasti vazdušne plovidbe, kroz tarifnu šemu, odnosno čl. 1. i 3. ove uredbe, definišući:

*„Ova Uredba definiše potrebne mjere za izradu tarifne šeme usluga u vazdušnoj plovidbi, koja je u skladu sa tarifnim sistemom EUROCONTROL nadvožnjaka“.
„Tarifna šema mora odražavati troškove koji nastaju direktno ili indirektno u pružanju usluga u zračnoj plovidbi“.*

1.8.3. Neusklađenost zakonodavstva o radnom odnosu sa zahtjevima koji proizilaze iz propisa EU za osoblje AVNU

Sa Zakonom br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, AVNU je kategorisana kao deo državne uprave, gde su zakonske direktive definisane u prirodi rada i regulisanja agencija, kako u delokrugu tako i u funkcionalne strukture agencije.

Zakon 06/L-114 o javnim službenicima definiše pravne norme koje regulišu radni odnos u državnoj administraciji i agencijama, od osnivanja do prestanka radnog odnosa.

Dok Zakon br. 08/L-196 o platama u javnom sektoru, utvrđuje koeficijente plata za sve budžetske organizacije koje su deo budžeta Republike Kosovo.

1.9. Razrada efekata

1.9.1. Dvosmislenost u liniji izvještavanja, kao i kolizija zakonskih odredbi zakona koji regulišu budžetske organizacije sa pravilima i standardima koji proizilaze iz Aneksa HPEA i MOCV.

Zakon br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne navigacije definiše status Agencije i budžetske organizacije u okviru Vlade Republike Kosovo i kao rezultat toga AVNU je nužno podvrgnuta opštim pravnim normama Republike Kosovo i oblasti vazdušna navigacija je posebna oblast. Na osnovu prakse zemalja regiona i Evropske unije, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi uređeni su posebnim zakonom iz oblasti ekonomske regulative i finansijske nezavisnosti, administrativnog uređenja, radnih odnosa i načina nadoknade osoblja. Uređenje AVNU sa opštim zakonodavstvom koje reguliše budžetske organizacije u Republici Kosovo, uticalo je na opšti razvoj oblasti vazdušne plovidbe, kako u smislu povećanja tehničkih i operativnih kapaciteta, tako i podizanja ljudskih kapaciteta .

1.9.2. Nedostatak razvoja pružaoca usluga vazdušne navigacije i nemogućnost realizacije kapitalnih projekata kao i opterećenje budžeta Republike Kosovo - Zakon br . 03/L-048 za upravljanje javnim finansijama i odgovornosti - narušava nezavisnost AVNU u upravljanju finansijama/prihodima ostvarenim od strane eksternih operatera koji primaju uslugu od AVNU. Sprovođenje pravila definisanih Zakonom br. 03/L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima, sprečava AVNU da efikasno koristi ostvarene prihode i na taj način šteti AVNU u investiranju i postizanju svojih ciljeva.

Na osnovu standarda koje je postavila Evropska komisija, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi su neprofitne organizacije. Ovo je takođe regulisano članom 10. i 11. Uredbe br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe transponovane Uredbom Evropske komisije (EZ) br. 1794/2006 gdje je naglašeno: " *Procijenjeni troškovi će uključivati saldo koji nastaje kao rezultat prekomjernog ili manjeg pokrivanja prethodnih godina*". To znači da ako pružalac usluga u zračnoj plovidbi ostvari više prihoda od ostvarenih rashoda, prinuđen je vratiti preostala sredstva korisnicima i obrnuto, ako ostvari prihode manje od rashoda koji su ostvareni u fiskalnoj godini. , onda se stvoreni deficit pokriva naknadom za narednu godinu. Na osnovu ovoga, jer je AVNU u obavezi da implementira pravne norme Zakona br. 03/L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima

1.9.3. Nemogućnost sprovođenja uslova koji za radni odnos proizilaze iz propisa EZ i kao rezultat toga gubitak stručnog kadra - Zakon br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija -, definiše funkcije budžetskih organizacija u državnoj upravi, čiji je deo AVNU. Funkcija AVNU prema prirodi posla i odgovornostima definisanim zakonom za AVNU i na osnovu sertifikata za pružanje usluga, ne odgovara nijednoj od funkcija definisanih Zakonom br . 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija. Istovremeno, način definisan za organizacionu strukturu institucija koje su predmet ovog zakona, nije u skladu sa potrebama i načinom funkcionisanja AVNU, niti sa međunarodnim pravilima i praksom u oblasti vazdušne plovidbe.

Zakon 06/L-114 br. 04/L-250 za vazdušnu navigaciju Agencije za usluge vazdušne plovidbe. AVNU je certificirana od strane ACC-a za pružanje usluga kao što su:

- Usluge vazdušnog saobraćaja (ATS);
- Kontrola, Navigacija i Nadzor (CNS)
- Službe za Aeronautičke Informacije (AIS), kao i
- Meteorološka Služba (MET)

Sertifikacija za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi izvršena je na osnovu člana 78. Zakona br. 03/L-051 za Civilno Vazduhoplovstvo, Pravilnik br. 09/2009 i br. 09/2020 kojim se u unutrašnji pravni poredak Republike Kosovo transponuje Uredba Evropskog parlamenta i Saveta EK br. 550/2004 i Uredbom Evropske komisije (EC) br. 1035/2011 Zajednički zahtjevi.

U okviru sertifikovanih službi, oko 80% osoblja AVNU pokriva ove usluge.

Na osnovu Zakona 06/L-114 o javnim službenicima, nijedna od definisanih kategorija javnih službenika ne odgovara delokrugu i dužnostima oko 80% zaposlenih u AVNU.

Svo operativno osoblje, uključujući selekciju, edukaciju, licenciranje, obuku, obuku za osvježavanje znanja i održavanje licence, podliježe propisima EU i Aneksima Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva.

Ekonomska regulacija usluga vazdušne navigacije, odnosno AVNU, na Kosovu se vrši preko propisa Evropske komisije, koje je dalje transponovao ACV. Po ovom pitanju, ACV je takođe transponovao Uredbu Evropske komisije (EK) br. 1794/2006 od 6. decembra 2006. godine, u Uredbi br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe.

Uredba br. 3/2016, definiše princip finansiranja oblasti vazdušne plovidbe, kroz tarifnu šemu, odnosno čl. 1. i 3. ove uredbe, definišući:

„Ova Uredba definiše potrebne mjere za izradu tarifne šeme usluga u vazdušnoj plovidbi, koja je u skladu sa tarifnim sistemom EUROCONTROL nadvožnjaka“.

„Tarifna šema mora odražavati troškove koji nastaju direktno ili indirektno u pružanju usluga u zračnoj plovidbi“.

Dok u članu 6 stav 2 i 3 Uredbe br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge u vazdušnoj plovidbi, troškovi osoblja su takođe uključeni u utvrđivanje tarife, gde se ističe:

„Troškovi iz stava 1. raščlanjuju se na troškove osoblja, ostale operativne troškove, troškove amortizacije, kapitalne troškove i posebne stavke, uključujući plaćene bespovratne poreze i carine, kao i sve druge slične troškove“.

S druge strane, Zakon br. 08/L-196 o platama u javnom sektoru, postavio je granice utvrđivanjem nivoa plata zaposlenih u AVNU, iako se nadoknada plata u AVNU ne ostvaruje iz budžeta Republike Kosovo, već iz namenskih prihoda, koji realizuju se kroz terminalnu taksu od avio-kompanija koje lete za Kosovo. Sa Zakonom br. 08/L-196 Plate u javnom sektoru, stvoren je sukob sa odredbama Uredbe br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarife za usluge u vazdušnoj plovidbi budući da troškove osoblja uključujući bruto naknade, isplate prekovremenog rada, doprinose poslodavaca za šeme socijalnog osiguranja, kao i troškove penzija i drugih beneficija, utvrđuje pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi. a ne od strane bilo koje druge institucije i ovi troškovi se utvrđuju na početku svake godine.

1.10. Test regulatorne konkurentnosti - Poređenje sa drugim zemljama

U sljedećem odjeljku uključeni su razvojni, statusni i operativni modeli pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi u nekim od zemalja regiona.

1.10.1. Zakonodavstvo o uslugama plovidbe u Republici Albaniji

ALBCONTROL - je pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, sa statusom akcionarskog društva sa 100% državnim kapitalom i uživa punu finansijsku nezavisnost.

1.10.2. Zakonodavstvo o uslugama plovidbe u Republici Hrvatskoj

CROCONTROL - Hrvatska kontrola zračnog prometa uređena je posebnim zakonom i ima punu finansijsku neovisnost, a njome upravljaju nadzorni odbor i skupština koju čine tri ministarstva.

1.10.3. Zakonodavstvo o uslugama plovidbe u Republici Bosni i Hercegovini ,

BHANSA - je pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi Bosne i Hercegovine, uređen posebnim zakonom i djeluje sa Vijećem koje čine tri ministarstva Bosne i Hercegovine , jedan član iz Srpske Republike Bosne i Hercegovine , jedan član iz Federacije Bosne i Hercegovine. Bosne i Hercegovine i jedan član Direkcije civilnog vazduhoplovstva bh.

Agencija je neprofitna i finansijski nezavisna institucija, sa statusom pravnog lica.

Radni odnos je regulisan Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine. Na osnovu ovog zakona, sve osobe zaposlene u BHANSA-i su isključene iz djelokruga Zakona o državnoj službi, kao i Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH .

1.10.4. Zakonodavstvo o uslugama plovidbe u Republici Bugarskoj

BULATSA -- je bugarski pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi. BULATSA ima zakonsku regulativu kroz Zakon o civilnom vazduhoplovstvu Republike Bugarske kao državno preduzeće. Njime se upravlja preko Ministarstva za infrastrukturu, koje je odgovorno za imenovanje Upravnog odbora od 3 člana, uključujući direktora BULATSA. Ima potpunu finansijsku nezavisnost sa osnovnim propisima u Međunarodnim standardima računovodstva i finansijskog izvještavanja.

1.10.5. Poređenje sa zakonodavstvom za usluge vazdušne navigacije Republike Kosovo

Treba napomenuti da je Zakon o AVNU Kosova ograničen u sadržaju, na manjkav i nepotpun način tretira pitanja koja su predmet regulisanja ovog zakona.

Bugarska, Hrvatska i Bosna i Hercegovina imaju dosta naprednu zakonsku regulativu u oblasti vazdušne plovidbe, gde su regulisane posebnim zakonima i jasno definisale status pružaoca usluga vazdušne plovidbe, finansijsku nezavisnost, regulisanje radnog odnosa i način sprovođenje propisa Evropske komisije za oblast vazdušne plovidbe.

S druge strane, Albanija, pružalac usluga vazdušne navigacije , uređena je sa statusom javnog preduzeća i posluje na osnovu Zakona o privrednim društvima Albanije.

Na osnovu navedenih poređenja, budući da Kosovo takođe ima za cilj da se integriše u EU, preporučuje se da se kao model uzme država članica Evropske unije, te da se u ovom slučaju najpogodniji model za regulisanje oblasti vazduha navigacija je Bugarska.

1.11. Ključne zainteresovane strane

Glavni dionici u oblasti zračne navigacije i njihove odgovornosti dati su u donjoj tabeli:

Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Ime zainteresovane strane	Uzrok(i) na koji se stranka odnosi	Učinak(i) na koji se stranka odnosi	Način na koji je stranka povezana s ovim uzrokom ili posljedicom
MŽSPI	1, 2, 3,	1, 2, 3,	MŽSPI je odgovoran za izradu nacrtu zakona i politika u oblasti avijacije i vazdušne plovidbe.
VLADA KOSOVA	1,2,3,	1,2,3,	Vlada Republike Kosovo se obavezala Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju da će se <i>acquis</i> EU uskladiti u oblasti vazdušne plovidbe i civilnog vazduhoplovstva uopšte, na osnovu Sporazuma o uspostavljanju zajedničkog evropskog prostora.
ACV	1,2,3		ACV je ovlašćen da izdaje i transponuje propise za oblast vazdušne plovidbe na Kosovu, od propisa Evropske unije, i nadzorni je organ civilnog vazduhoplovstva.
AAIC		1,2,3	transponovanih propisa za oblast vazdušne navigacije.
AVNU	1,2,3	1,2,3	AVNU, kao jedini pružalac usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo, odgovorna je za sprovođenje propisa izdatih od strane ACV-a i Vlade Republike Kosovo.
MIA		1,2,3	Ministarstvo unutrašnjih poslova nadležno je za Program nacionalne sigurnosti, čiji je dio i AVNU.
MM		1,2,3	MM za operativne potrebe, biće direktni korisnik usluga vazdušne navigacije.
PIA		1,2,3	PIA je korisnik usluga vazdušne navigacije.

POGLAVLJE 2: Ciljevi

2.1. Opće namjene

Opšta svrha ovog koncept dokumenta je dalji razvoj usluga vazdušne navigacije u svim sektorima, u korist poboljšanja usluga, sigurnosti isporuke, ekonomskog razvoja i blagostanja; h harmonizacija Zakona br. 04/L-250 za Agenciju za usluge vazdušne plovidbe sa međunarodnim zakonodavstvom u oblasti vazdušne plovidbe kao i unapređenjem zakonodavstva u oblasti finansijske, administrativne, nadzorne i bezbednosne regulative civilnog vazduhoplovstva.

2.2. Specifični ciljevi

Specifični ciljevi koji se žele postići ovim koncept dokumentom su sljedeći:

- Unapređenje zakonske i regulatorne infrastrukture kao i usklađivanje sa propisima i praksom EU u oblasti vazdušne plovidbe;
- Normalizacija niskog vazdušnog prostora Republike Kosovo;
- Preuzimanje kontrole nad visokim vazdušnim prostorom Republike Kosovo;
- Dalji razvoj tehničkih i ljudskih kapaciteta; I
- Povećanje konkurentnosti u regionu.

2.2.1. Unapređenje zakonske i regulatorne infrastrukture , kao i usklađivanje sa propisima i praksom EU u oblasti vazdušne plovidbe

Kroz ovaj cilj, puna primena međunarodnih normi u oblasti vazdušne navigacije ima za cilj kao obavezu HPEA sporazuma i otklanjanje sukoba između pravnih normi Republike Kosovo i propisa koji proizilaze iz HPEA i Civilnog Vazduhoplovstva . Zakon .

2.2.2. Normalizacija niskog vazdušnog prostora Republike Kosovo

Trenutno, Republika Kosovo nije normalizovala vazdušni prostor, tako da su jedini funkcionalni vazdušni koridori iz Severne Makedonije (ulazni koridor i odlazni koridor). Normalizacijom vazdušnog prostora planira se otvaranje novih koridora sa susjednim zemljama, otvaranja koja su usko povezana s političkim dešavanjima. AVNU ima zakonsku obavezu da razvija usluge vazdušnog saobraćaja definisane u skladu sa međunarodnim zakonima i standardima (MOCV, EASA). Sadašnje AVNU zakonodavstvo ne zadovoljava zahtjeve za postizanje ovih standarda.

2.2.3. Preuzimanje kontrole nad visokim vazdušnim prostorom Republike Kosovo

Visokim vazdušnim prostorom Republike Kosovo od 2014. godine upravlja pružalac usluga vazdušne navigacije Mađarske - Hungarocontrol , delegiran od strane NATO-a. Uzimanje gornjeg vazdušnog prostora u upravljanje zahteva pripremu kako u tehničkom tako iu ljudskom

smislu, kao i u pripremi pravne infrastrukture, navigacione opreme i u pripremi stručnog kadra u oblasti vazdušne plovidbe .

2.2.4. Dalji razvoj tehničkih i ljudskih kapaciteta

Kosovo, kao potpisnica HPEA, preuzelo je obaveze u sprovođenju uredbe koja proističe iz HPEA. Regulativa Evropske komisije u oblasti vazdušne plovidbe, definiše jasne kriterijume tehničke infrastrukture i ljudskih stručnih kapaciteta za sertifikaciju kao pružaoca usluga vazdušne navigacije u okviru Evropskog zajedničkog neba. Čak i normalizacija niskog vazdušnog prostora kao i upravljanje visokim vazdušnim prostorom zahteva pripremu u tehničkom i ljudskom aspektu.

2.2.5. Povećanje konkurentnosti u regionu

AVNU je je jedini pružalac usluga vazdušne navigacije koji upravlja samo niskim vazdušnim prostorom i ostvaruje prihode samo od terminalnih naknada po nekonkurentnoj ceni u regionu. Na međunarodnom nivou, prihodi pružaoca usluga vazdušne navigacije, 70% se sastoje od prihoda od naknade za gornji vazdušni prostor i 30% od terminalne naknade. Istovremeno, nedostatak normalizacije (otvaranje novih koridora sa susjedima), produžava rute letova, što stvara dodatne troškove za operatere i posljedično utiče na prihode AVNU-e. Uz upravljanje visokim vazdušnim prostorom, glavni prihodi će se ostvarivati od visoke naknade za vazdušni prostor, dok je normalizacijom niskog vazdušnog prostora (otvaranje novih koridora) cilj privlačenje novih operatera i novih ruta operacija. S druge strane, podizanje tehničkih kapaciteta i stručnih ljudskih kapaciteta je preduslov za realizaciju navedenih ciljeva, a istovremeno se povećava kvalitet usluga, što posljedično utiče i na povećanje konkurentnosti za pružanje efikasnih i sigurnih usluga .

POGLAVLJE 3: Opcije

Kao što je pomenuto u Poglavlju 1 ovog Koncept dokumenta, pravni i regulatorni okvir vazdušne navigacije na Kosovu treba da se dovrši kako bi se uskladio sa zakonodavstvom i praksom u vazdušnoj plovidbi EU, tako da u nastavku predstavljamo tri opcije, koje politički kreatori mogu da prate .

Opcija 1: ne raditi ništa;

Opcija 2: poboljšati implementaciju postojećih pravila;

Opcija 3: nacrt novog zakona.

3.1. Opcija 1 - Bez promjene

Održavanje na snazi postojećeg Zakona o AVNU, bez mijenjanja pitanja vezanih za njegovu primjenu.

Opcija da nema promena u zakonodavstvu i politikama sprovođenja zakona uopšte ne bi odgovorila na trenutne potrebe Republike Kosovo u oblasti vazdušne navigacije.

S obzirom na ograničenja koja ova opcija proizvodi, Radna grupa dijeli mišljenje da će ova opcija biti ozbiljna prepreka na putu reformi u oblasti vazduhoplovstva i pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi.

S obzirom da je važeći zakon ostao na snazi, osim što ne može biti razvoja i poboljšanja u oblasti vazdušne plovidbe, AVNU će i dalje ostati teret za budžet Republike Kosovo. Propisom Evropske unije za oblast vazdušne plovidbe, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju imati nezavisnost i finansijsku stabilnost, da bi bili certificirani za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi . Istovremeno, zbog uključivanja zaposlenih u AVNU, u relevantni Zakon o državnim funkcionerima, kao i u relevantnom Zakonu o platama u javnom sektoru, nastaviće se odlazak stručnih kadrova koji su i dalje u deficitu, a samim tim i pružanje usluga zračne navigacije po 24-satnom rasporedu također je ugroženo.

Radna grupa ne preporučuje ovu opciju.

3.2. Opcija 2 - Unapređenje implementacije postojećeg zakonodavstva

Ovo bi uključivalo dodatne mjere u implementaciji postojećeg Zakona o AVNU, uključujući podzakonske akte i postojeće dokumente o politici. Ova opcija ne bi podrazumijevala potpunu promjenu postojećeg zakonodavstva u oblasti vazdušne plovidbe, već samo poboljšanje u implementaciji postojećih politika.

Ova opcija poboljšanja implementacije postojećeg zakonodavstva, i bez intervencije u primarnom zakonodavstvu, ne bi u potpunosti odgovorila na potrebe Republike Kosovo u oblasti vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe, stoga ne bi bilo moguće u potpunosti uskladiti sa zahtjevima pravne tekovine EU .

Stoga se ova opcija NE preporučuje.

3.3. Opcija 3 - Izrada novog zakona za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi

Priprema novog zakona o pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, kao i revizija čitavog paketa podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona, kako bi se odrazila pažnja pravnih tekovina EU u oblasti vazduhoplovstva, posebno u članu 53 SSP-a. - gde je predviđena osnova za obavljanje delatnosti civilnog vazduhoplovstva u APZO i u članu 3 ZZO gde radi da:

„Određbe akata na koje se pozivaju ili sadržane u Aneksu, prilagođenom Aneksu II, u odlukama Zajedničkog komiteta biće važeće ili obavezujuće za strane ugovornice i činiće ili činiti njihov deo. interni pravni na sledeći način:

(a) akt koji odgovara Uredbi Evropske zajednice postaje deo pravnog poretka Strana ugovornica.

(b) akt koji odgovara direktivi Evropske zajednice ostavlja vlastima strana ugovornica izbor njihovih oblika i pravila“.

Izradom novog zakona, između ostalog, ima za cilj postizanje ciljeva kao što su; normalizacija vazdušnog prostora - preuzimanje kontrole nad visokim vazdušnim prostorom Republike Kosovo. Ostvarivanje ovih ciljeva usko je povezano sa unapređenjem tehničke i operativne infrastrukture, kao i podizanjem ljudskih profesionalnih kapaciteta.

Ova opcija takođe treba da bude praćena poboljšanjem sprovođenja zakonskog okvira koji je na snazi i zakonodavstva koje će se izraditi, kako bi se omogućilo postizanje ciljeva Republike Kosovo u oblasti vazdušne plovidbe, odnosno normalizacija vazdušnog prostora za sletanje i njegovo upravljanje u visokom vazdušnom prostoru.

Novim zakonom predviđeno je da Pružalac usluga vazdušne plovidbe ima pravni osnov u podršci i pružanju usluga vazdušne navigacije kao i razvoju vazduhoplovstva za Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova i druge bezbednosne institucije, koji imaju za cilj korišćenje vazdušnog prostora Republike Kosovo.

Novi zakon će regulisati proceduru izveštavanja AVNU Vladi Republike Kosovo kao i proces finansijske i upravljačke odgovornosti, što znači da će Vlada Republike Kosovo unaprediti politiku imenovanja i nadzora višeg rukovodstva AVNU-a. Generalni direktor odgovara i izveštava Vladi Republike Kosovo preko Upravnog saveta.

Isto tako, sa novim zakonodavstvom, PUV će stvoriti finansijsku nezavisnost zasnovanu na politici Eurocontrola, nezavisnost koja bi direktno uticala na budžet Republike Kosovo. Pod finansijskom neovisnošću podrazumijevamo da će PUV imati mogućnost samofinansiranja uslugama koje nudi i da će izaći iz budžeta zemlje, kao što je do sada bila budžetska organizacija sa namjenskim prihodima.

Pozivajući se na uzroke i posledice identifikovane u okviru ovog koncept dokumenta, u nastavku su uključene glavne preporuke u vezi sa ovom opcijom zasnovane na najboljim regionalnim i evropskim praksama u oblasti vazdušne navigacije, kao što je definisano i detaljno opisano u tački 1.10 Poglavlja 1 ovog Koncept dokumenta.

Određivanje statusa pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi biće nezavisno pravno lice koje služi javnom interesu, sa punim pravnim licem, sa punom operativnom, administrativnom i funkcionalnom autonomijom, sa definisanom adresom i bankovnim računom, na osnovu odredbi važećih akata koji proizilaze iz HPEA, koji su ili će postati obavezni kroz pravni poredak Republike Kosova.

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora delovati van zakonskog okvira za javne funkcionere, Zakona o platama u javnom sektoru i ne sme se smatrati budžetskom organizacijom u smislu Zakona o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima. Prilikom izrade novog zakona o pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, na kraju će se uzeti kao osnova preporuke koje mogu proizaći iz procesa racionalizacije agencija.

Vlada Republike Kosovo, kao osnivač, imaće isključivu nadležnost za ostvarivanje prava u pružaocu usluga vazdušne navigacije, prava koja ostvaruje preko Upravnog saveta. Upravni savet će biti odgovoran Vladi i Skupštini za rad Pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi.

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi će se sastojati od Upravnog odbora, sa ovlastima nadzora i odlučivanja, sastavljen od tri člana, i to:

- Ministar resornog Ministarstva saobraćaja - predsedavajući;
- Ministar resornog Ministarstva finansija – član i
- Generalni direktor PUV-a

Ovlašćenja Upravnog vijeća:

- Imenuje i razrešava direktora i zamenike direktora;
- Usvaja interni pravilnik i druge interne akte;
- Usvaja jedno (1) i petogodišnji plan poslovanja KANS-a;
- Usvaja godišnji plan rada;
- Usvaja godišnji budžet, godišnji izvještaj i godišnje finansijske izvještaje.

Svaki član Saveta ima jedan glas. U slučaju jednakog broja glasova, odlučujući će biti glas predsedavajućeg.

U slučaju imenovanja i razrešenja direktora, direktor je isključen iz glasanja.

Finansijska oblast Pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi biće regulisana na osnovu Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (MSFI), a pitanje utvrđivanja prihoda i rashoda na osnovu relevantne Uredbe za utvrđivanje zajedničke šeme naknada za usluge navigacije u vazduhu.

Pravila i procedure internog računovodstva u PUV će biti obrađene kroz poseban podzakonski akt "O internim računovodstvenim standardima i računovodstvenim procedurama".

PUV će voditi račune i evidenciju u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) kako bi odražavala finansijske operacije i uslove.

PUV će pripremiti godišnje finansijske izveštaje u skladu sa MSFI.

PUV će koristiti MSFI za:

Knjigovodstvo (hronološko evidentiranje u dnevniku, sistematsko evidentiranje u knjigovodstvenim knjigama svih podataka i ekonomsko-finansijskih dokaza vezanih za PUV);

Računovodstveni sistem (organizovana struktura koja se sastoji od ručnih ili kompjuterizovanih računovodstvenih metoda, procedura i kontrola dizajniranih da prikupljaju, beleže, klasifikuju, analiziraju, sumiraju, tumače i prezentuju tačne i blagovremene podatke za donošenje upravljačkih odluka);

Godišnji izveštaj (izveštaj koji priprema generalni direktor PUV i odobrava ga Upravni odbor za godišnji period uključujući finansijske izveštaje PUV priprema i održava zajedničku tabelu računa u skladu sa MSFI koja je u skladu sa potrebama računovodstvenih zadataka, PUV budžet i izveštavanje).

Oblast nabavki biće regulisana na osnovu lokalnog zakonodavstva za oblast javnih nabavki.

Obim revizije će biti regulisan na osnovu Međunarodnih standarda revizije . Nacionalna kancelarija za reviziju Republike Kosovo biće spoljni revizor za reviziju PUV-a.

Radni odnos će se regulisati Zakonom o radu, kao i podzakonskim aktima donetim na osnovu međunarodnih pravila i prakse u oblasti vazdušne plovidbe.

Novi zakon će također regulirati pitanje prijevremenog penzionisanja operativnog osoblja PUV-a. Operativni radnik ostvaruje pravo na prijevremenu penziju u zavisnosti od starosti i radnog staža u PUV-a.

POGLAVLJE 4: Identifikacija i procjena budućih uticaja

Za analizu koncepta dokumenta nije dovoljno navesti da će se uzroci problema otkloniti i da će samim tim problem biti riješen. Radnje se moraju staviti u širi kontekst koji uzima u obzir sve moguće efekte koje djelovanje Vlade može imati. To znači analizirati sljedećih pet kategorija potencijalnih uticaja:

- 1) ekonomski uticaji;
- 2) društveni uticaji;
- 3) uticaji na životnu sredinu;

Ovi uticaji su sažeti u tabelarnom obliku u tabeli ispod.

4.1. Opcija 1: Bez opcije promjene

Tabela 5: Najznačajniji utjecaji identificirani prema kategoriji uticaja za opciju 1

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji (prva opcija)
Ekonomski uticaji	Ekonomski uticaj će biti negativan. AVNU i dalje predstavlja opterećenje za državni budžet, doći će do kašnjenja u razvoju tehničkih kapaciteta i realizaciji prihoda i rashoda prema Uredbi br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe.
Društveni uticaji	AVNU teško da će biti konkurentna na regionalnom tržištu pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi, zbog nedostatka nezavisnosti u finansijskom upravljanju, prihodima i rashodima.
Uticaji na životnu sredinu	Uticaj emisije CO ₂ će i dalje biti prisutan.
Unakrsni uticaji	Sukob između ovlašćenja AVNU u oblasti ekonomske regulative, između Vlade Republike Kosovo i ACV-a, će i dalje biti prisutan.
Budžetski uticaji	AVNU će i dalje ostati teret za budžet Republike Kosovo.

4.2. Opcija 2: Opcija za poboljšanje implementacije i provođenja kroz postojeće akte

Tabela 6: Najznačajniji utjecaji identificirani prema kategoriji uticaja za opciju 2

Kategorije uticaja	relevantni uticaji (druga opcija)
Ekonomski uticaji	Ekonomski uticaj će i dalje ostati negativan, uz neka nebitna poboljšanja. AVNU i dalje predstavlja teret za državni budžet.
Društveni uticaji	Konkurentnost na regionalnom tržištu će i dalje biti neujednačena iako može doći do manjih poboljšanja, a to se neće odraziti na socijalni aspekt.
Uticaji na životnu sredinu	Uticaj emisije CO ₂ će i dalje biti prisutan. Međutim, poboljšanjem implementacije zakona i politika na snazi, situacija bi se mogla poboljšati.
Unakrsni uticaji	Sukob između ovlašćenja AVNU u oblasti ekonomske regulative, između Vlade Republike Kosovo i ACV-a, će i dalje biti prisutan.

Budžetski uticaji	AVNU će i dalje ostati teret za budžet Republike Kosovo.
--------------------------	--

4.3. Opcija 3: Izrada novog zakona za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi

Tabela 7: Najznačajniji utjecaji identificirani prema kategoriji uticaja za opciju 3

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji (opcija 3)
Ekonomski uticaji	<p>Kroz preporučenu opciju koja ima za cilj izradu novog zakona za AVNU, i njegovo usklađivanje sa EU Accuis, Kosovo ima za cilj da reši identifikovane probleme. Pored toga, unapređenje zakonodavstva i usklađivanje sa međunarodnom praksom imaće očekivane pozitivne uticaje ili će smanjiti negativne uticaje koji se odnose na oblast vazdušne plovidbe.</p> <p>Posebno se očekuje da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Povećanje prihoda od usluga zračne navigacije; – Ulaganja u infrastrukturu vazdušne navigacije su veoma isplativa i utiču na povećanje bezbednosti, kvaliteta usluga i ekonomske koristi; I – Povećana konkurentnost i nova radna mjesta.
Društveni uticaji	<p>Uticaji predložene opcije imaju za cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Promovirati povećanje broja radnih mjesta kroz investicije u ovom sektoru; I – Promovisati profesionalne kvalifikacije radne snage u oblasti vazdušne navigacije
Uticaji na životnu sredinu	<p>- Sa normalizacijom vazdušnog prostora, to znači i skraćenje vazdušnih puteva u Republici Kosovo. Ovo smanjenje će takođe direktno uticati na emisije CO₂, tokom leta namenjenog Kosovu ili sa Kosova u treće zemlje. Prednosti za životnu sredinu zbog smanjenih emisija CO₂ koje pružaju prednosti iu drugim oblastima, kao što je zdravlje</p>
Unakrsni uticaji	<p>- Novim zakonom bit će jasno definisane međusektorske nadležnosti koje su stvorene važećim zakonom AVNU.</p>
Budžetski uticaji	<p>- Budžetski uticaj će biti pozitivan, pri čemu AVNU neće biti opterećenje za budžet Republike Kosovo. Zasnovat će ekonomsku regulativu na Uredbi br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe. Planiranje i trošenje budžeta vršiće se na osnovu učinka, kao neprofitne organizacije, kako je definisano u navedenom pravilniku.</p>

4.4. Izazovi sa prikupljanjem podataka

MŽSPI je odgovoran za sprovođenje politika i zakonodavstva u oblasti vazdušnog saobraćaja, vazduhoplovstva, vazdušne plovidbe. Pored MŽSPI, druge institucije takođe imaju odgovornosti u ovoj oblasti, uključujući AVNU, ACV, MM, MUP, itd. Prikupljanje ključnih podataka za ovaj dokument zasnovano je na tekućim dokumentima koje su već pripremile MŽSPI i druge institucije.

POGLAVLJE 5: Komunikacija i konsultacije

Tokom izrade i nakon usvajanja Koncept dokumenta biće organizovani različiti sastanci i nacrti će biti objavljeni radi komentara javnosti.

Tabela, 8: Pregled komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti provedenih za koncept dokument

Proces konsultacija ima za cilj:						
- Obavestiti institucije na centralnom i lokalnom nivou, kao i javnost, o procesu izrade Koncept dokumenta za oblast usluga vazdušne navigacije. - Ispunjavanje obaveza u pogledu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. - Transparentnost prilikom izrade Idejnog dokumenta za oblast pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi.						
Glavna svrha	Ciljna grupa	AKTIVNOST	Komunikacija/obavještenje	Okvirni rokovi	Neophodan budžet	Odgovorna osoba
Sastanak otvoren za sve zainteresovane	Svi zainteresovani	Javni sastanak	Komunikacija putem veb stranice i e-pošte			Samir Bllacaku
Pisane javne konsultacije	Javne institucije (centralne i lokalne)	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Komunikacija putem veb stranice i e-pošte			Samir Bllacaku

POGLAVLJE 6: Poređenje opcija

Jedna od opcija za akciju na putu naprijed unutar područja koje se bavi ovim konceptom je

6.1. Opcija 1 - bez promjene

Održavanje na snazi postojećeg Zakona o AVNU, bez mijenjanja pitanja vezanih za njegovu primjenu. Ova opcija se uopšte ne bi bavila potrebama Republike Kosovo u oblasti vazdušne navigacije. Zakonodavstvo na snazi se ne poklapa sa međunarodnim obavezama Kosova u sprovođenju HPEA. S obzirom na ograničenja koja ova opcija proizvodi, Radna grupa dijeli mišljenje da će ova opcija biti ozbiljna prepreka na putu razvoja i unapređenja infrastrukture u oblasti vazdušne plovidbe.

6.2. Opcija 2 Mogućnost dopune amandmana na postojeći zakon AVNU

Završetak izmjene Zakona o AVNU bez promjene statusa i bez poboljšanja opštih pravnih normi u administrativnoj i finansijskoj oblasti, neću se baviti potrebama i zahtjevima koji proizilaze iz međunarodnih obaveza u oblasti vazdušne plovidbe. Ovo bi uključivalo dodatne mere u sprovođenju zakona za AVNU, uključujući intervencije u zakonskim i podzakonskim aktima koji regulišu sve budžetske organizacije u okviru budžeta Republike Kosovo, radi adresiranja potreba u oblasti vazdušne plovidbe. Postoji mnogo prostora za unapređenje oblasti vazdušne plovidbe čak i u okviru postojeće pravne osnove, posebno u pravcu postizanja ciljeva.

Neka od problema identifikovanih tokom analize, u okviru ove opcije, mogu se rešiti jedino promenom zakona i podzakonskih akata na sledeći način:

- Izmjena i dopuna Zakona br. 03/L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima i podzakonskim aktima;
- Izmjena i dopuna Zakona br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija i njenih podzakonskih akata;
- Izmjena i dopuna Zakona br. 06/L-114 za javne službenike i njegova podzakonska akta;
- Izmjena i dopuna Zakona br. 08/L-196 o platama u javnom sektoru i njegovim podzakonskim aktima.

Ova opcija, odnosno unapređenje implementacije postojećeg primarnog i sekundarnog zakonodavstva, donekle bi zadovoljila neke od potreba za regulisanjem oblasti vazdušne plovidbe, ali utiče na mnoge zakonske i podzakonske akte koji bi mogli da izazovu mnoge druge sukobe zakonskih propisa. odredbe za druge budžetske organizacije.

6.3. Opcija 3 - Izrada novog zakona za pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi

Priprema novog Nacrta zakona za AVNU, koji bi odražavao zahtjeve pravnih tekovina EU, odnosno HPEA, u oblasti zračne plovidbe bavila bi se potrebama AVNU, tokom izrade novog zakona za AVNU, koji bi bio usklađen sa direktive EU, odnosno obaveze koje proizilaze iz HPEA, a posebno rješavanje problema identifikovanih u okviru ovog koncept dokumenta, te

usklađivanje svih podzakonskih akata sa novim zahtjevima iz pravnih tekovina EU -, kako bi se otklonile sve pravne kontradiktornosti i različiti propisi .

Ova opcija ne predstavlja potrebu da bude praćena unapređenjem implementacije važećeg zakonskog okvira i zakonodavstva koje će se izraditi, kako bi se omogućilo postizanje ciljeva u oblasti vazdušne plovidbe. Pozivajući se na uzroke i posledice identifikovane u okviru ovog koncept dokumenta, glavne preporuke koje se odnose na ovu opciju su uključene u nastavku.

Tabela 8: Plan implementacije za opciju 3

Svrha politika	Potpuna implementacija obaveza preuzetih od strane HEA kroz implementaciju propisa iz oblasti vazdušne plovidbe.							Očekivani iznos troškova	
Strateški cilj	Stvaranje zakonskog okvira za poboljšanje, razvoj i povećanje efikasnosti i sigurnosti u pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi.								
	Proizvod, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/odjel								
Specifični cilj 1 – Unapređenje zakonske i regulatorne infrastrukture kao i usklađivanje sa propisima i praksom EU u oblasti vazdušne plovidbe;	Proizvod 2.2.1								
	Izrada novog Zakona o AVNU	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	institucija / odgovorno odeljenje	SKA	
	Aktivnost 1.1.1 Osnivanje Radne grupe	X					MŽSPI	SKA	
	Aktivnost 1.1.2 Izrada novog zakona	X					MŽSPI	SKA	
	Aktivnost 1.1.3 ODOBRENJE	X					Vlada Republike Kosovo; Skupština Republike Kosovo	SKA	
Specifični cilj 2 Normalizacija niskog vazdušnog prostora Republike Kosovo;	Proizvod 2.2.2								
	Identifikacija mojih potreba za normalizacijom	Priprema za normalizaciju		X	X			MŽSPI AVNU ACV	SKA
		Koordinacija sa susjednim zemljama		X	X			MŽSPI AVNU ACV	SKA
	Potpisivanje ugovora		X	X			MŽSPI AVNU	SKA	

Specifični cilj 3 Preuzimanje kontrole nad visokim vazдушnim prostorom Republike Kosovo;	Proizvod 2.2.3 Koordinacija između Vlade, KFOR-a i NATO-a	AKTIVNOST Sporazum sa NATO/KFOR-om,			X			MŽSPI AVNU ACV NATO/KFOR	SKA
Specifični cilj 4 Dalji razvoj tehničkih i ljudskih kapaciteta;	Proizvod 2.2.4	Ulaganja u ATM projekte	X	X	X			AVNU	5 (pet) miliona evra
		Izgradnja ljudskih profesionalnih kapaciteta – zapošljavanje nove generacije kontrolora letenja/obuka postojećih kontrolora za visoko upravljanje vazдушnim prostorom	X	X	X			AVNU	1 (jedan) milion eura
Specifični cilj 5 Povećanje konkurentnosti u regionu	Proizvod 2.2.5	Povećanje efikasnosti i kvaliteta usluga vazdušne navigacije.	X	X	X			AVNU	SKA
		Smanjenje stope naknade za pružanje terminalnih usluga.				X		AVNU ACV	SKA

Tabela 9: Poređenje opcija

Metoda poređenja :

Relevantn i pozitivni uticaji	Opcija 1: Bez promjene	Opcija 2: Poboľšati implementaciju i izvršenje	Opcija 3: Novi zakon za AVNU
Ekonomski uticaji	<p>Ekonomski uticaj će biti negativan. AVNU i dalje predstavlja opterećenje za državni budžet, doći će do kašnjenja u razvoju tehničkih kapaciteta i realizaciji prihoda i rashoda prema Uredbi br. 3/2016 o utvrđivanju zajedničke tarifne šeme za usluge vazdušne plovidbe. U godinama 2018-2022, AVNU je iskoristila budžet u iznosu od 6.543.500,43 eura samo iz državnih grantova .</p>	<p>Ekonomski uticaj će i dalje ostati negativan, uz neka nebitna poboljšanja. AVNU i dalje predstavlja opterećenje za državni budžet, kao i prethodnih godina sa preko 6,5 miliona rashoda iz državnih grantova .</p>	<p>Kroz preporučenu opciju koja ima za cilj izradu novog zakona za AVNU, i njegovo usklađivanje sa pravnim tekovinama EU , Kosovo ima za cilj da reši identifikovane probleme. Pored toga, unapređenje zakonodavstva i usklađivanje sa međunarodnom praksom imaće očekivane pozitivne uticaje ili će smanjiti negativne uticaje koji se odnose na oblast vazdušne plovidbe. Posebno se očekuje da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povećanje prihoda od usluga vazdušne navigacije - uz upravljanje gornjim vazdušnim prostorom, prihodi se mogu povećati do 10.000.000 (10 miliona) evra; - Ulaganja u infrastrukturu vazdušne navigacije su veoma isplativa i utiču na povećanje bezbednosti, kvaliteta usluga i ekonomske koristi; I - Povećana konkurentnost i nova radna mjesta.
Društveni uticaji	<p>AVNU teško da će biti konkurentna na regionalnom tržištu pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi, zbog nedostatka nezavisnosti u finansijskom upravljanju, prihodima i rashodima.</p>	<p>Konkurentnost na regionalnom tržištu će i dalje biti neujednačena iako može doći do manjih poboljšanja.</p>	<p>Uticaji preporučene opcije imaju za cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promovirati povećanje broja radnih mjesta kroz investicije u ovom sektoru; I - Promovisati profesionalne kvalifikacije radne snage u oblasti vazdušne navigacije

Procjena uticaja na životnu sredinu	Uticaj emisije CO ₂ će i dalje biti prisutan.			Uticaj emisije CO ₂ će i dalje biti prisutan. Međutim, poboljšanjem implementacije zakona i politika na snazi, situacija bi se mogla poboljšati.			Sa normalizacijom vazdušnog prostora, to znači i skraćenje vazdušnih puteva u Republici Kosovo. Ovo smanjenje će takođe direktno uticati na emisije CO ₂ , tokom leta namenjenog Kosovu ili sa Kosova u treće zemlje. Prednosti za životnu sredinu zbog smanjenih emisija CO ₂ koje pružaju prednosti iu drugim oblastima, kao što je zdravlje		
Uticaj na NMV	Uticaj će i dalje biti negativan			Uticaj će i dalje biti negativan			Očekuje se da će uticaj na NMV biti pozitivan, jer će se stvoriti nove mogućnosti za povećanje broja letova i dodavanje novih destinacija na i sa prištinskog aerodroma.		
Relevantni i troškovi	Teret za državni budžet			To je i dalje opterećenje za državni budžet			Postojeće finansijska stabilnost sa prihodima od pružanja usluga.		
Procjena očekivanog uticaja na budžet	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
	-	-	-	-	-	-	+	+	+++
zaključak									

POGLAVLJE 7: Zaključci i sljedeći koraci

Radna grupa je ocijenila da je najbolja opcija ili poželjna opcija kojoj se preporučuje da se ide dalje treća opcija, odnosno izrada novog zakona za pružaoca usluga vazdušne plovidbe.

Ova opcija uključuje pripremu novog Nacrta zakona o pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, kao i reviziju čitavog paketa podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona, kako bi se odrazili zahtjevi pravne tekovine EU u oblasti vazdušne plovidbe . .

Određivanje statusa Pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi preporučuje se da bude nezavisno pravno lice koje služi javnom interesu, sa punim pravnim subjektivitetom, sa punom operativnom, administrativnom i funkcionalnom autonomijom u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu.

Prilikom izrade novog Zakona o pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, koji bi bio usklađen sa direktivama EU u oblasti vazdušne plovidbe, posebno rešavanjem pitanja identifikovanih u okviru ovog koncept dokumenta, i usklađivanjem svih podzakonskih akata sa novim zahtjevima iz pravnih tekovina EU , kako bi se otklonile sve zakonske protivrječnosti i različiti propisi. Pozivajući se na uzroke i posledice identifikovane u okviru ovog koncept dokumenta, glavne preporuke koje se odnose na ovu opciju su uključene u nastavku.

Nakon usvajanja ovog koncept dokumenta od strane Vlade, IMPHI, formiraću radne grupe za izradu Nacrta novog zakona o Agenciji za zračnu plovidbu i podzakonskih akata koji proizilaze iz istog.

7.1. Praćenje i evaluacija

Vlada Republike Kosovo je svojom Odlukom br. 03/38, usvojio je Vodič za ex -post procenu zakonodavstva u Republici Kosovo, koji služi za utvrđivanje koraka koji se moraju preduzeti da bi se izvršila ex -post evaluacija.

Shodno tome, praćenje sprovođenja i procena sprovođenja ovog zakona preporučenog sa ovim koncept dokumentom će biti vođena od strane IMPHI i biće obavljena u skladu sa metodologijom ex -post evaluacije Vlade Republike Kosovo.

DODATAK 1: OBRAZAC ZA PROCJENU EKONOMSKOG UTICAJA

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Željeni nivo analize
		da	ne	Visoka/niska	Visoka/niska	
Poslovi¹	Hoće li se sadašnji broj radnih mjesta povećati?	da		Nisko	Nisko	Uz ulaganja u sektor vazdušne plovidbe, očekuje se povećanje broja radnih mjesta.
	Hoće li se sadašnji broj radnih mjesta smanjiti?		ne			
	Hoće li to uticati na nivo plaćanja?	da		Nisko	Nisko	Novi razvoji u oblasti vazdušne plovidbe pozitivno će uticati na nivo naplate poslova.
	Hoće li to uticati na lakoću pronalaženja posla?		ne	/	/	
Poslovanje	Hoće li određene usluge napustiti tržište?		ne	/	/	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije, stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
	Hoće li se određeni proizvodi dodati na tržište?		ne	/	/	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije, stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih

¹Kada to utiče na radna mesta, biće i socijalnih uticaja.

						kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
	Hoće li preduzeća biti prisiljena da se zatvore?	ne				
	Hoće li se otvoriti nova preduzeća?	da		Nisko	Nisko	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije , stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
Investicije	Očekuje li se da će kompanije otkazati ili odgoditi ulaganja?		ne	/	/	
	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?	da		Nisko	Nisko	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije , stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore?		ne	Nisko	Nisko	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije , stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
	direktne strane investicije povećati ?	da		Nisko	Nisko	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije, stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih

						kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
	direktne strane investicije smanjiti ?		ne			
	Hoće li cijene postojećih usluga biti smanjene?		ne	/	/	
	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?		ne	/	/	
Regiona lni ekonom ski uticaji	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		NO	/	/	
	Hoće li to uticati na budući ekonomski rast?	da		Nisko	Nisko	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije , stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova.
Opšti ekonom ski razvoj	Da li bi to moglo uticati na stopu inflacije?		ne	/	/	

DODATAK 2: OBRAZAC ZA PROCJENU DRUŠTVENOG UTICAJA

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Željeni nivo analize
		da	ne	Visoka/niska	Visoka/niska	
Poslovi ²	Hoće li se sadašnji broj radnih mjesta povećati?	da		Nisko	Nisko	Kroz kreiranje novih politika u oblasti vazdušne navigacije, stvoriće se mogućnosti za dodavanje usluga i dolazak novih kompanija za realizaciju letova za i sa Kosova. Ovo također ima za cilj otvaranje novih radnih mjesta.
	Hoće li se sadašnji broj radnih mjesta smanjiti?		ne	/	/	
	Jesu li pogođena radna mjesta u određenom poslovnom sektoru?		ne	/	/	
	Hoće li biti uticaja na nivo plaćanja?	da		Nisko	Nisko	Nova dostignuća u oblasti vazdušne navigacije oni će takođe imati pozitivan uticaj na nivo naplate poslova.

²Kada to utiče na radna mesta, biće i ekonomskih uticaja.

Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		ne	/	/	
Uslovi rada	Da li su ugrožena radnička prava?		ne	/	/	
Socijalna inkluzija	Hoće li to uticati na siromaštvo?		ne	/	/	
	Da li je pogođen pristup programima socijalne zaštite?		ne	/	/	
	Hoće li to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		ne	/	/	
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturne baštine?		ne	/	/	
Javno zdravlje i sigurnost³	Hoće li se zdravstveni rizik od štetnih stvari povećati ili smanjiti?	da		Nisko	Nisko	Kroz kapitalne investicije i normalizaciju vazdušnog prostora Republike Kosovo, biće skraćene rute letova ka i sa Kosova, a to će uticati i na smanjenje zagađenja CO2.
			ne	/	/	
		da		Nisko	Nisko	AVNU planira investirati u korištenje

³Kada postoji uticaj na javno zdravlje i bezbednost, onda se redovno javljaju uticaji na životnu sredinu.

						alternativne obnovljive energije , a to će uticati na smanjenje korištenja energije iz termoelektrana i posljedično na smanjenje zagađenja okoliša.
--	--	--	--	--	--	---

DODATAK 3: OBRAZAC ZA PROCJENU UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?	Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca		Očekivana korist ili trošak uticaja	Željeni nivo analize
		da	ne	Visoka/niska	Visoka/niska	
Održiva klima i životna sredina	Hoće li imati utjecaja na emisije stakleničkih plinova (ugljični dioksid , metan, itd.)?	da		Nisko	Nisko	Kroz kapitalne investicije u korišćenju obnovljive energije i normalizaciju vazdušnog prostora Republike Kosovo, biće skraćene rute letova od i do Kosova, a to će uticati i na smanjenje zagađenja CO2.
Kvalitet zraka	Hoće li to uticati na emisiju zagađujućih materija?	da		Nisko	Nisko	Kroz kapitalne investicije u korišćenju obnovljive energije i normalizaciju vazdušnog prostora Republike Kosovo, biće skraćene rute letova od i do Kosova, a to će uticati i na smanjenje zagađenja CO2.

DODATAK 4: OBRAZAC ZA PROCJENU UTICAJA NA OSNOVNA PRAVA

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visoka/niska	Očekivana korist ili uticaj na troškove Visoka/niska	Željeni nivo analize
		da	ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osobe?		x			
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?		x			
	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?		x			
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		x			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodica?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu mišljenja, savjesti ili vjere?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		x			
	Jesu li zajamčena prava pojedinca na pristup, ispravak i prigovor?	x				
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		x			
AZIL	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		x			
Imovinska prava	Hoće li biti pogođena imovinska prava?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			
Jednak tretman	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x				

	Da li je vjerovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. bilo kakva diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?		x			
	Da li opcija utiče na prava osoba sa invaliditetom?		x			
Dječija prava	Da li opcija utiče na prava djece?		x			
Dobra administracija	Hoće li administrativne procedure postati komplikovanije?		x			
	Da li postoji uticaj na način na koji administracija donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na uvid u spis, itd.)?		x			
	O krivičnom pravu i propisanim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?		x			
	Je li ugrožen pristup pravdi?		x			